ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MARCO DARMON
της 13ης Ιουνίου 1989 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Ο Nijman διέθεσε στο εμπόριο στις Κάτω Χώρες ένα προϊόν ονομαζόμενο Improsol, το οποίο χρησιμοποιείται κατά την ανέγερση κατοικιών εγχεόμενο στις « υγιείς » ξύλινες επενδύσεις προσόψεως.

2. Ο περί ου ο λόγος καταδικάστηκε πρωτοδίκως στις 25 Φεβρουαρίου 1987 για παράβαση του Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (ολλανδικού νόμου του 1962 περί φυτοφαρμακευτικών προϊόντων, στο εξής: BSMW), η οποία συνίσταται στην πώληση και διατήρηση του εν λόγω προϊόντος χωρίς τήρηση των νομοθετικών διατάξεων περί εγκρίσεως των φυτοφαρμακευτικών προϊόντων. Ο Nijman άσκησε έφεση και η υπόθεση εκκρεμεί ήδη ενώπιον του Gerechtshof της Χάγης, το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

3. Ο Nijman εξηγεί ότι η βασική του άμυνα ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου συνίσταται στην αμφισβήτηση του ότι το Improsol είναι φυτοφαρμακευτικό προϊόν κατά την έννοια του BSMW.

4. Το Gerechtshof θεωρεί ότι, προκειμένου να κριθεί αν το επιχείρημα αυτό είναι βάσιμο, πρέπει να ληφθεί υπόψη η οδηγία 79/117/ ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1978, περί απαγορεύσεως της θέσεως σε κυκλοφορία και της χρησιμοποιήσεως φυτοφαρμακευτικών προϊόντων που περιέχουν ορισμένες δραστικές ουσίες [1] (στο εξής: οδηγία). Κατά το παραπέμπον δικαστήριο, το Improsol είναι φυτοφαρμακευτικό προϊόν κατά την έννοια του νομοθετήματος αυτού.

5. Ο Nijman υποστηρίζει, εν συνεχεία, ότι η οδηγία αυτή έχει την έννοια ότι τα φυτοφαρμακευτικά προϊόντα που περιέχουν ουσίες μη περιλαμβανόμενες στο παράρτημά της μπορούν να τίθενται σε κυκλοφορία και να χρησιμοποιούνται ελεύθερα, χωρίς εθνική διαδικασία εγκρίσεως.

6. Εν προκειμένω, εφόσον οι συστατικές ουσίες του Improsol — διφθοριούχο αμμώνιο και διφθοριούχο κάλλιο — δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα της οδηγίας, δεν μπορούν να εφαρμοσθούν οι εθνικές διατάξεις που έχει θεσπίσει ένα κράτος μέλος προς εφαρμογή της οδηγίας και οι οποίες περιέχουν απαγόρευση της θέσεως σε κυκλοφορία και της χρησιμοποιήσεως ενός προϊόντος όπως το Improsol.

7. Εντούτοις, το Gerechtshof θεωρεί ότι η διαπίστωση ότι δεν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο η απαγόρευση της πωλήσεως, της διατηρήσεως ή της χρησιμοποιήσεως ενός προϊόντος που δεν έχει εγκριθεί βάσει του εν λόγω εθνικού νόμου θα οδηγούσε σε « ακραίες συνέπειες ». Υπέβαλε, λοιπόν, στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία παρατί-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/24, σ. 46.

θενται στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

8. Το πρώτο ερώτημα αφορά, κατ' ουσίαν, το ζήτημα αν οι « βασικές έννοιες » που χρησιμοποιούνται στον BSMW, ο οποίος αποτελεί εφαρμογή της οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθούν κατά τέτοιον τρόπο ώστε να συμφωνούν προς τον ορισμό τους βάσει της οδηγίας. Νομίζω ότι με το ερώτημα αυτό το παραπέμπον δικαστήριο καλεί το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει εν προκειμένω ο όρος « φυτοφαρμακευτικό προϊόν » να νοηθεί, κατά την εφαρμογή του προαναφερθέντος εθνικού νόμου, κατά την έννοια υπό την οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 2 της οδηγίας.

9. Ενόψει των δεδομένων της κυρίας δίκης και προκειμένου να δοθεί ερμηνεία χρήσιμη για την επίλυση της διαφοράς, νομίζω ότι είναι, καταρχάς, απαραίτητο να προσδιοριστεί τι ισχύει κατά το κοινοτικό δίκαιο όσον αφορά τα φυτοφαρμακευτικά προϊόντα που περιέχουν ουσίες μη περιλαμβανόμενες στο παράρτημα της οδηγίας. Αποτελεί το νομοθέτημα αυτό πλήρη εναρμόνιση του εν λόγω τομέα;

10. Όπως η Επιτροπή και το σύνολο των κυβερνήσεων που παρενέβησαν εν προκειμένω, είμαι της γνώμης ότι σκοπός της οδηγίας είναι η περιορισμένη εναρμόνιση, δηλαδή η απαγόρευση προϊόντων που περιέχουν *ορισμένες ουσίες*. Προβλέπεται απλώς ότι τα κράτη μέλη επαγρυπνούν « για τη μη θέση σε κυκλοφορία και τη μη χρησιμοποίηση των φυτοφαρμακευτικών προϊόντων που περιέχουν μία ή περισσότερες δραστικές ουσίες απαριθμούμενες στο παράρτημα ». Η οδηγία

« περιορίζεται στην απαγόρευση της εμπορίας των ιδιαιτέρως επικινδύνων προϊόντων » [2].

11. Επομένως, όσον αφορά τα προϊόντα που δεν περιέχουν τις ουσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της οδηγίας, το θετικό κοινοτικό δίκαιο δεν περιέχει ούτε απαγορευτική ούτε επιτρεπτική ρύθμιση για τα κράτη μέλη: ο εν λόγω τομέας δεν είναι εναρμονισμένος. Έχει υποβληθεί σχετική πρόταση στο Συμβούλιο, η οποία όμως δεν έχει, μέχρι στιγμής, υιοθετηθεί [3].

12. Από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι η οδηγία δεν αποβλέπει στην εναρμόνιση της έννοιας « φυτοφαρμακευτικό προϊόν » καθεαυτής, αλλά στην επιβολή απαγορεύσεως της χρησιμοποιήσεως των προϊόντων που περιέχουν μία ή περισσότερες ουσίες από τις αναφερόμενες στην οδηγία.

13. Κατά συνέπεια, ενόψει του σκοπού της οδηγίας, η ενδεχομένη « διαφοροποίηση ως προς βασικές έννοιες » μεταξύ της οδηγίας και ενός εθνικού νόμου είναι άνευ σημασίας, από άποψη κοινοτικού δικαίου, όσον αφορά τα προϊόντα που περιέχουν ουσίες μη περιλαμβανόμενες στο παράρτημα της οδηγίας. Νομίζω ότι, λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων του παραπέμποντος δικαστηρίου, κατά τις οποίες το Improsol περιέχει ουσίες μη περιλαμβανόμενες στο παράρτημα, η ανάλυση αυτή επιτρέπει να δοθεί μια χρήσιμη απάντηση στο παραπέμπον δικαστήριο όσον αφορά το πρώτο του ερώτημα.

14. Με βάση τις παρατηρήσεις αυτές μπορεί εύκολα να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, κατά το μέτρο που αφορά το ζήτημα αν συμβιβάζεται προς την οδηγία ένας νόμος όπως η εν λόγω εθνική διάταξη. Αφού είναι πρόδηλο ότι η οδηγία δεν επιφέρει εναρμόνιση όσον αφορά τα προϊόντα που περιέχουν ουσίες μη περιλαμβανόμενες στο παράρτημα, τα σχετικά με τα προϊόντα αυτά εθνικά μέτρα

2 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. F. Mancini στην υπόθεση 54/85, Mirepoix, απόφαση της 13ης Μαρτίου 1986, Συλλογή 1986, σσ. 1067, 1069.

3 — Βλέπε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, JO C 212 της 9.9.1976, σ. 3.

βρίσκονται βεβαίως εκτός του πεδίου εφαρμογής της.

15. Επομένως, η απαγόρευση, επ' απειλή ποινικών κυρώσεων, της πωλήσεως, διατηρήσεως ή χρησιμοποιήσεως φυτοφαρμακευτικού προϊόντος μη εγκεκριμένου βάσει εθνικού νόμου αποτελεί σαφώς, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Dassonville [4], μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος, του οποίου η δικαιολόγηση πρέπει να αναζητηθεί στο άρθρο 36.

16. Σχετικώς, εναπόκειται στα κράτη μέλη

« να αποφασίζουν σε ποιο επίπεδο θέλουν να εξασφαλίζουν την προστασία της υγείας και της ζωής των ανθρώπων, λαμβάνοντας πάντως υπόψη τις επιταγές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, όπως ορίζονται από τη Συνθήκη και ιδίως από το τελευταίο εδάφιο του εν λόγω άρθρου » [5].

17. Υπενθυμίζω απλώς ακόμη — αν και τα σχετικά ζητήματα δεν είναι επίδικα εν προκειμένω — τις κρίσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση Mirepoix,

« Οι αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής υποχρεούνται να επανεξετάζουν την απαγόρευση χρήσεως ενός φυτοφαρμάκου ή την προβλεπόμενη μέγιστη περιεκτικότητα, εφόσον νομίζουν ότι οι λόγοι που οδήγησαν στη θέσπιση τέτοιων μέτρων έχουν μεταβληθεί, παραδείγματος χάρη κατόπιν της ανακαλύψεως νέας χρήσεως για το ένα ή το άλλο φυτοφάρμακο ή της εξελίξεως των διαθέσιμων δεδομένων που προκύπτουν από την επιστημονική έρευνα » [6]

και

« οφείλουν επίσης να επιτρέπουν, μέσω μιας διαδικασίας ευχερώς προσιτής στους επιχειρηματίες, τη χορήγηση εξαιρέσεων από την κειμένη ρύθμιση, όταν φαίνεται ότι ορισμένη χρήση του συγκεκριμένου φυτοφαρμάκου δεν ενέχει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία » [7].

18. Θα κάνω μια τελευταία παρατήρηση με αφορμή την αναφορά στα απ' ευθείας εφαρμοζόμενα μέτρα εμπορικής πολιτικής τα οποία ελήφθησαν στο πλαίσιο του τρίτου μέρους, τίτλος ΙΙ, κεφάλαιο 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, προς τα οποία το παραπέμπον δικαστήριο θέτει το ζήτημα ενδεχομένης αντιθέσεως της εθνικής ρυθμίσεως.

19. Χωρίς αμφιβολία, η αναφορά αυτή συνδέεται προς το γεγονός ότι το Improsol εισάγεται από τη Σουηδία. Όπως παρατηρεί η Επιτροπή, το άρθρο 20 της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών η οποία έχει συναφθεί με το κράτος αυτό [8] είναι ίδιο με το άρθρο 36 της Συνθήκης. Επομένως, αν υποτεθεί ότι ένας ιδιώτης μπορεί να επικαλεσθεί κατά του επιδίκου εθνικού μέτρου διατάξεις της συμφωνίας, φαίνεται ότι, εν πάση περιπτώσει, το εν λόγω άρθρο 20 δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε τα προνόμια των κρατών σχετικά με τη δημόσια υγεία να περιορίζονται περισσότερο απ' όσο τα περιορίζει η ίδια η Συνθήκη ΕΟΚ.

4 — Υπόθεση 8/74, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, Rec. 1974, σ. 837.

5 — Υπόθεση 54/85, όπ. π, σκέψη 13· βλέπε και υπόθεση 94/83, Heijn, απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1984, Συλλογή 1984, σ. 3263· υπόθεση 272/80, Frans-Nederlandse, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, Συλλογή 1981, σ. 3277, σκέψη 12.

6 — Υπόθεση 54/85, όπ. π., σκέψη 16.

7 — Όπ.π, σκέψη 17.

8 — Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του Βασιλείου της Σουηδίας, ΕΕ ειδ. έκδ., 11/003, σ. 99.

20. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

— λαμβανομένου υπόψη του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 79/117/ΕΟΚ, το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει να θεωρείται « φυτοφαρμακευτικό προϊόν », όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας, το προϊόν που δεν περιέχει τις ουσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της οδηγίας·

— η δυνάμει εθνικού νόμου και επ' απειλή ποινικών κυρώσεων απαγόρευση της πωλήσεως, της διατηρήσεως εντός καταστήματος ή αποθήκης ή της χρησιμοποιήσεως φυτοφαρμακευτικού προϊόντος μη εγκεκριμένου βάσει του εν λόγω νόμου δεν προσκρούει στα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, ούτε σε άλλη διάταξη κοινοτικού δικαίου.